

A füzetben van még a badeni felső leányiskola reformjának ismertetése dr. J. Wichgram tollából; irodalmi közlemények és apró közlemények.

Hancsókné Wolkenberg Ilona.

★

Zeitschrift für das Realschulwesen.

5. füzet. *Hočevar F.* (Grác) igenlően felel arra a kérdésre, vajjon a középiskolák felső osztályaiban tanítsák-e a felsőbb mennyiségtant. Ugyanígy nyilatkozott már e folyóirat tavalyi évfolyamában (641. lap) Czuber. A következő értekezés írója, dr. *Kleinpeter*, ebben a kérdésben különválasztja a gimnáziumot és a reáliskolát s csak az utóbbira ajánlja a felsőbb mennyiségtant, még pedig a fizikai tanítás alapján. *Weyde* a gyakorlatjavítás szempontjából a köteles tanítási órák számának leszállítását javasolja azon tanárok részére, akik túlszűrt osztályokban tanítják a nyelveket és Stefan-nal szemben védelmébe fogja a házi dolgozatokat. *Subak* a «tant soit peu» eredetét és jelentését vizsgálja összehasonlító nyelvi alapon. A tanügyi hírek rovatában *Kemény* kimutatja, hogy a magyar középiskolákban főleg iskolai írásbeli dolgozatok járnak, majd egész terjedelmében közli a tanulói ifjúság tanulmányi kirándulásai és utazásai ügyében kiadott miniszteri rendeletet és szabályzatot.

6. füzet. Ebben a füzetben kezdik és a következőben fejezik be a legutóbb Bécsben tartott IX. deutsch-österreichischer *Mittelschultag* részletes és kimerítő ismertetését. 35 nyomtatott lapon kapjuk itt a teljes ülésekben és a hat szakosztályban tartott és az összes elméleti és gyakorlati tantárgyakat felölő mindvégig tanulságos és időszzerű előadások gondolatmenetét és az elfogadott tételek szövegét. A középiskola mai tudományos, methodikai és szervezeti kérdéseiről lévén ezekben szó, melegen ajánljuk kartársainknak figyelmébe. *Kaller* (Bécs) hét táblázatban adja az osztrák középiskolák statisztikájának összehasonlítását az utolsó hat évben. (1899/1900—1905/1906.) Ime néhány, bennünket is közelebbről érdeklő eredmény: német gimnázium volt 1899-ben 100, 1902-ben 105, ma 105; német reáliskola rendre 59, 64, 69; a tanulók száma amott háromévi időközökben 6·6 ill. 5·2 %-kal, a reáliskoláknál 18·5 illetve 10·7 %-kal növekedett, úgy hogy csupán Bécsben, ahol az utolsó három év alatt három új reáliskolát állítottak, még 15 új párhuzamos osztályt kellett szervezni. Az egyik táblázatból azt is megtudjuk, hogy a középiskolai tanároknak 18·4 %-a a hetedik rangosztályban volt. *Bechtel* francia és német nyelven összeállítja az automobil-ipar és sport műkifejezéseit, amivel a szótáríróknak és az illető sport és iparág képviselőinek bizonyára nagy szolgálatot tett; egy tanügyi folyóiratba azonban — véleményünk szerint — ez nem való. A könyvismertetések élén maga az egyik szerkesztő, *Glöser*, számol be rész-

letesen és rokonszenvesen arról a 37 lapos füzetről «Das Unterrichtswesen Ungarns im Jahre 1903», melyet a közoktatásügyi kormány az illető miniszteri jelentés kivonataként a külföld részére német nyelven kiadott.

7. füzet. *Kemény F.* részletesen írja le az 1905. évi országos ifjúsági tornaversenyt, egy széljegyzetben utalva arra, hogy immár Németországban is kezdik ennek az intézménynek életrevalóságát belátni s ahhoz képest azt meghonosítani.

8. füzet. *Schaeuwen* (Glogau) terjedelmes és rajzokkal kísért értekezésben foglalkozik a két körív által származó holdalakú idomok területeinek összegével. *Bechtel* folytatja a füzetben megkezdett tanulmányát a francia helyesírás egyszerűsítéséről, ismertetve az *Académie Française* állásfoglalását a tervezett reform ellen és Brunot tervét a helyesírásnak fonetikai alapon való egyszerűsítése érdekében. Az *Académie* és a tanférfiak és nyelvtudósok közt felmerült ellentét folytán Briand kultuszminiszter Croiset akadémikus elnöklete alatt új bizottságot küldött ki a kérdés megoldására. Az iskolai hírekből megtudjuk, hogy a középiskolai és egyenrangú tanintézetek tanerőinek fele, amennyiben 12 szolgálati évvel rendelkeznek, a «tanár» (Professor) címet nyerheti és a 4. osztályú tanácsosok (Räte IV. Klasse) rangjába sorozható be. A könyvismertetések rovatában *Kemény F.* nagy aparátussal és behatóan bírálja dr. Horn-nak Berlinben most megjelent művét «Das höhere Schuiwesen der Staaten Europas».

A 9. füzetet maga a főszerkesztő *Czuber* nyitja meg egy a tömeges események törvényszerűségéről írt alapvető értekezéssel (Kollektivmasslehre). *Stangl* és *Stefan* bécsi tanárok polemikusan foglalkoznak Weyde-nek az 5. füzetben megjelent cikkével: kimutatván, hogy a házi írásbeli dolgozatokról vallott nézetei tarthatatlanok és a dolgozatok javítása dolgában tett kiegyenlítő és kárpótló javaslata az iskolai gyakorlatban nehezen keresztülvihető. *Bechtel* tárgyilagosan ismerteti Kemény Ferencnek «*Institut International Pédagogique etc.*» című s Bernben megjelent füzetkijét, sorait imígy fejezvé be: «Amidőn Kemény igazgatónak messze kiható kezdeményezését és terveit tudomásvétel és megfontolás végett melegen ajánlanók az illetékes köröknek, a tanférfiakat és az iskola barátait óvni szeretnők attól, hogy az ő törekvéseit merőben «eszményieknek» tekintsék és egyszerűen a jövőre hárítsák».

10. füzet. A modern nyelvek tanárait nagyon fogja érdekelni a Deutscher Neuphilologen-Verband meghívására f. é. jún. 5—7-ig Münchenben tartott «XII. deutscher Neuphilologentag» tárgyalásairól szóló részletes beszámoló. Francia, angol és olasz irodalmi tanulmányokon kívül behatóan foglalkoztak ott ezen tanároknak egyetemi kiképzésé-

vel és elfogadták Viëtor marburgi egyetemi tanár tétéleit. Potel párisi tanár előterjesztette a tavaly megalakult «Bureau international de renseignements» alapszabálytervezetét, melyet a magam részéről illetékes helyen be fogok mutatni (l. Egyet. Philologiai Közöny 1905, 179. lap). Tertsch (Bécs) befejezi szakszerű értekezését az ásványtan tárgyalásáról a főreáliskolában és ebben a részben az ásványfizikával és szisztematikával foglalkozik. A tiroli középiskolák igazgatóinak Innsbruckban 1905 nov. 20—22 én tartott értekezletéről közölt első tudósítás alapján ott a tanulók elhelyezésével (konviktusok) és az érettségi vizsgálattal (könnyítések) foglalkoztak és számos erre vonatkozó tételt fogadtak el. A program-értekezések rovatában Kemény F. a legnagyobb elismerés hangján ismerteti Dörre Tivadarnak a bpesti VI. ker. áll. főreáliskola 1904/5. évi értesítőjében «Szabadkézi rajztanításunk menete» c. 30 képmelléklettel díszített értekezését, melyet méltónak tart arra, hogy a kulturnemzetek is tudomást vegyenek róla.

11. füzet. Horn Albin «Mexikón keresztül az Atlanti oceántól a Csendes oceanig» címmel másfél nyomtatott íven leírja egy 18 hétre terjedt utazását, melynek eredményét: 130 kételtűt és halat s 30 rovar, köztük több ritkaságot és ujdonságot, külön gyűjteményként őrzik a bécsi Naturhistorisches Hofmuseumban. Achitsch Adrian (Pola) két sort közöl a logaritmusok kiszámítására. Következik a tiroli középiskolai igazgatók értekezletének folytatólagos ismertetése. A program-értekezések közül nálunk is figyelemreméltó a prágai 1. német állami reáliskola tanáranak, Wenk Frigyesnek értekezése az idegen nyelvű iskolai recitációkról.

12. füzet. Kirchberger Róbert (Leitmeritz) behatóan és a részletek szakszerű megvilágításával foglalkozik az ábrázoló mértannak tanításával és történetével az osztrák reáliskolákban. Szóvá teszi a tankönyveket s a bennük megnyilatkozó haladást s főleg az egy képsíkon való ábrázolás fontosságát hangsúlyozza. A tiroli középiskolai igazgatók értekezletének befejező ismertetése: az érdemjegyek számának csökkentése és gimnáziumi előkészítő-osztály felállítása. Figyelemreméltó, hogy az osztrák kultuszminiszter egy újabb rendeletet bocsátott ki, melyben az ezen értekezleten elhangzott kívánságok stb. jó részének eleget tett.

Az egész évfolyamot egy 20 lapra terjedő, rendkívül áttekinthető tartalomjegyzék fejezi be, mellyel együtt az 768 lapra terjed.

k.f.